

בבית המשפט לעניני משפחה בירושלים
בפני **כב' השופטת אורית בן דור ליבל**

תובעים

1. א.י. ת.ז.
  2. מ.י. ת.ז.
  3. ר.י. ת.ז.
- ע"י ב"כ עו"ד אהוד גרין

נגד

נתבעת

1. מ.ק. ת.ז.
- ע"י ב"כ עו"ד אהובה ריגלר

פסק דין

לפני תביעה לפירוק שיתוף ואיזון משאבים שהגישה אישה כנגד זוגתה לשעבר, במסגרתה טענה גם לחוב כלפיה הוריה. ההורים מצדם הגישו במקביל תביעה נפרדת להחזר החוב אשר נדונה במאוחד עם תביעה זו.

הרקע הצריד לעניין

1. התובעת 1 (להלן ולשם הנוחות: "התובעת") והנתבעת קיימו קשר של בנות זוג (להלן ביחד: "בנות הזוג").
2. בנות הזוג הכירו בצעירותן בשנת 1984 עת הגיעה הנתבעת כבת שירות לקיבוץ XXX (ולהלן: "הקיבוץ"), בו התגוררה התובעת עם משפחתה. מספר שנים לאחר מכן התפתח קשר רומנטי בין השתיים, שנפסק לאחר כשנה, עת עזבה התובעת את הקיבוץ לצורך לימודי .... בשנת ... עזבה גם משפחתה את הקיבוץ. הנתבעת נותרה להתגורר בקיבוץ עם סיום שירותה הצבאי ומאוחר יותר הוכרה כחברה בקיבוץ.
3. דרכיהן של השתיים נפגשו בשנית, בסמוך למועד בו ילדה התובעת בשנת 2003 את בנותיה ... (ולהלן: "הבנות"). אותה עת התגוררה התובעת ביישוב .... ושכרה את שירותיה של הנתבעת לטיפול בבנות. עם הזמן נשתנה אופי יחסייהן, ובשלהי שנת 2005 עת ילדה הנתבעת את בנה (ולהלן: "הבן") היא עזבה את הקיבוץ ל"שנת חופש" ועברה להתגורר עם הבן בבית התובעת.
4. בשנת 2007 עברו השתיים עם ילדיהם להתגורר יחד ביישוב.....
5. בשנת 2008 חתמו בנות הזוג על "הסכם חיים משותפים" אותו ערכו במסגרת ארגון "משפחה חדשה" (ולהלן: "ההסכם").

6. במועד מאוחר יותר שלא פורט חתמו בנות הזוג על הסכם שיוך חוזי עם הקיבוץ לצורך בניית בית מגורים על משבצת קרקע בשטח של 400 מ"ר במסגרת ההרחבה של הקיבוץ, תוך מימוש זכויות בניה של חבר קיבוץ. התובעת הצטרפה שוב לקיבוץ במעמד של "חברה חדשה". בניית הבית החלה בשנת 2009, ואליו נכנסו בנות הזוג בשנת 2011 (ולהלן: **"הבית"**).
7. התובעת הינה בעלת מקצוע... ובעלת חברה.... (להלן: **"החברה"**). הנתבעת הועסקה בחברה זו. בכל אחד מהבתים בהם גרו בנות הזוג יוחדה לתובעת יחידה ששימשה אותה כקליניקה לצרכי עבודתה. בבית נבנתה יחידה נפרדת על מנת שתשמש כקליניקה (ולהלן: **"הקליניקה"**).
8. בשנת 2011 עלו יחסי בנות הזוג על שרטון והן פנו בהחלטה משותפת להליך גישור בהתאם להוראות ההסכם. למרבה הצער הליך הגישור לא עלה יפה, ומאז נתגלו מחלוקות רבות וקשות בין השתיים, אשר אך חלקן הובאו לפתחו של בית משפט זה.
9. בראשית חודש 4/12 עזבה התובעת עם הבנות את הבית, ובחודש 8/12 חדלה גם לעשות שימוש בקליניקה. מאז עושה הנתבעת שימוש בלעדי בבית.

ההליכים שלפני

10. ביום 11.6.12 עתרה התובעת בתביעה לפירוק שיתוף ואיזון משאבים על פי הוראות ההסכם (תמ"ש 19023-06-12). במסגרת איזון המשאבים טענה התובעת לחוב כלפי הוריה בסך של 1,200,000 ₪ אותו הלוו לבנות הזוג לצורך מימון בניית הבית. כן עתרה התובעת במסגרת תביעה זו לסעד של דמי שימוש ראויים בגין השימוש היחודי שעושה הנתבעת בבית ובקליניקה למן עזיבתה.
11. בד בבד, הגישו הוריה של התובעת, התובעים 2-3 (ולהלן: **"התובעים"**) תביעה כספית כנגד הנתבעת לתשלום מחצית מגובה החוב, בקיזוז הסכומים שכבר שולמו על ידי בנות הזוג, ובסך של 545,730 ₪ (תמ"ש 19063-06-12).
12. ברקע גם בקשה לצו הגנה שהגישה הנתבעת כנגד התובעת ביום 14.6.12 (ה"ט 25007-06-12) אשר נדונה בהעדרי לפני סגן הנשיאה כבוד השופט מנחם הכהן. בעקבות הצהרתה של הנתבעת כי התובעת כבר עזבה את הבית ניתן צו במעמד צד אחד, בו נקבע כדלקמן:
- "1. מבלי שאקבע כי המשיבה (היא התובעת – א.ב.ד.) ביצעה את המיחוס לה על ידי המבקשת ומבלי שהחלטה זו תשמש כנגד המשיבה בכל הליך ועניין, אני אוסר על המשיבה להיכנס או להימצא בדירת המגורים בה מתגוררים המבקשת ובנה.**

2. אין בקביעה זו כדי לומר מאומה על זכויותיה או על העדר זכויותיה של המשיבה בדירה, אולם מאחר ובפועל המשיבה עזבה את דירת המגורים, אני קובע כזאת מבלי שהדבר ישפיע כהוא זה על זכויותיה הקנייניות במידה וקיימות של המשיבה בדירת המגורים.

3. המשיבה רשאית להמשיך להשתמש בקליניקה הנמצאת בקומת המרתף".
כפי שנקבע בהחלטה, היות ולא הורחקה הנתבעת ממקום מגוריה, לא נקבע דיון במעמד שני הצדדים.

13. למען שלמות התמונה יסופר גם כי בין בנות הזוג מתנהלים שני הליכים נוספים בפני ערכאות אחרות. האחד, תביעה כספית בסך של 252,294 ₪ שהגישה החברה כנגד הנתבעת בבית המשפט ... בגין השקעות החברה בבניית הקליניקה. השני, תביעה כספית בסך של 121,902 ₪ שהגישה הנתבעת כנגד החברה בבית הדין האזורי לעבודה שעניינה פיצויי פיטורין בגין פיטוריה מהחברה.

14. בדיון קד"מ שהתקיים לפני ביום 19.3.12 קבעתי כי יאוחד הדיון בהליכים שלפני. הנתבעת סירבה להעביר לבית משפט זה אף את ההליך המתנהל בבית המשפט השלום של החברה כנגדה.

15. ביום 30.9.13 עתרה התובעת בתביעה נפרדת כנגד הנתבעת לדמי שימוש ראויים (תמ"ש 48215-09-13).

המחלוקת שבין הצדדים

16. לטענת התובעת יש לפרק את השיתוף בבית ולאזן את המשאבים בין בנות הזוג בהתאם להוראות ההסכם, ולהשיב להוריה את יתרת ההלוואה שנתנו לבנות הזוג לצורך בניית הבית בסך של 1,200,000 ₪. התובעים טוענים אף הם להלוואה בסך האמור, ומאחר שבתם התובעת אינה חולקת על החזר ההלוואה, תובעים מהנתבעת בלבד את חלקה בהלוואה, בקיזוז הסכומים שכבר שולמו על ידי בנות הזוג על חשבון החזרה.

17. מנגד, טוענת הנתבעת כי היא לא מכירה בתוקפו של ההסכם ועל כן אין לפעול על פיו. כן לדבריה הכספים שניתנו מהורי התובעת נתנו בתורת מתנה ולא בתורת הלוואה, ועל כן אין היא חייבת בה. עוד טוענת הנתבעת כי הסיכום בין בנות הזוג היה כי כנגד מימוש זכות השיוך של הנתבעת וויתור על ביתה בקיבוץ לקחה על עצמה התובעת לשאת בהוצאות בניית הבית. על כן לטענתה במסגרת פירוק השיתוף בבית, ובמידה ותרכוש התובעת את זכויותיה "יש להשיב לתובעת את זכות השיוך" (סעיף 32 לסיכומים).

דיון והכרעה

הסכם חיים משותפים

18. מערכת היחסים של בנות הזוג מוסדרת באמצעות "הסכם חיים משותפים" עליו חתמו כאמור ביום 28.2.08. בהסכם הגדירו בנות הזוג את מעמדן כידועות בציבור, ובו הסדירו את יחסי הממון שביניהן, את מגוריהן, החלטות הנוגעות לילדי כל אחד מהן, הרשאה לקבלת החלטות למקרה שתאבד מי מהן את כושר השיפוט, וכן הוראות הנוגעות למקרה של פירוד ובכלל זה פניה לגישור.

19. בנות הזוג לא פנו לאשר את ההסכם בפני בית המשפט. אמנם החל משנת 2004 ואילך מכירים בתי המשפט לענייני משפחה בשני בני זוג מאותו מין כבני זוג לעניין חוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 ומאשרים הסכמים עפ"י הוראות חוק זה (ראו: [תמ"ש \(תל אביב\) 3140/03 ר.א. נ' ל.מ.](#) [פורסם בנבו] (16.2.04); [תמ"ש \(תל אביב\) 6960/03 ק' צ. נ' מדינת ישראל](#) [פורסם בנבו] (21.11.04)), ואולם אין חובה בדין לעשות כן. ודוק. במקרה של בני זוג מאותו מין אין בית המשפט מאשר הסכם ממון שביניהם כנדרש בהוראות הפרק הראשון של חוק יחסי ממון, תשל"ג-1973, שכן חוק זה אינו חל עליהם, אלא מאשרו על פי הוראות חוק בית המשפט לענייני משפחה. הנה כי כן הסכם ממון בין בני זוג מאותו מין יהיה בר תוקף ויחולו עליו דיני החוזים הכלליים, בין אם אושר על ידי בית המשפט, ובין אם לאו.

20. הנתבעת מלאת טענת כרימון נגד תוקפו של ההסכם (סעיף 20 לכתב ההגנה; סעיף 35 לסיכומים). טענותיה כוללות בין השאר כי ההסכם נערך ביוזמת התובעת אשר אמרה כי "הן חייבות" הסכם כזה; כי היא ראתה את ההסכם לראשונה ביום החתימה; כי לא קיבלה ייעוץ משפטי חיצוני לגביו; כי הייתה במצב נפשי קשה של דכאון, כולל טיפול פסיכולוגי ולעיתים תרופתי; כי לא היתה בדעה צלולה; כי עורכת הדין אשר ערכה את ההסכם לא חתמה עליו חתימת קיום, דבר המעיד לגנותו של ההסכם; וכי אם היה מובא לאישור בית המשפט לא היה מאשרו. למעשה טוענת הנתבעת טענת עושק כי הייתה נתונה למרותה ולהשפעתה של התובעת באופן אשר שיבש/ איין את שיקול דעתה העצמאי, וציינה כי מצבה הנפשי השתפר רק עת השתחררה מהשפעת התובעת.

21. על אף טענותיה כי רבו, לא פעלה הנתבעת בדרך כלשהי להביא לביטולו של ההסכם גם לאחר שנשתחררה לכאורה מהשפעתה של התובעת.

22. הדין מכיר בחוזים שעורכים צדדים ומעניק להם הגנה. באמצעות החוזים שעורכים צדדים הם משקפים את אוטונומיית הרצון שלהם וקובעים לעצמם מתוך הסכמה הדדית

את הדין שיחול על ענייניהם. כאשר פועלים צדדים במסגרת החוקית שהוכתבה על ידי הדין, יינתן תוקף לרצונם והחזוה שערכו ייאכף. כידוע, הערך החשוב ביותר בתחום דיני החוזים הוא הערך של כיבוד הבטחות, שממנו נובע הערך של קיום חוזים.

23. לא אחת נשמע כי חוזה נכרת שלא מתוך רצון חפשי ומוחלט, אך בכך לא נפגע תוקפו של החוזה. הטיבה לתאר זאת המלומדת פרופ' גבריאלה שלו:

"בחי יום מעטים החוזים הנכרתים מתוך חופש רצון מוחלט. אפשר אפילו לומר כי רוב החוזים נכרתים מחמת לחץ כלשהו, פסיכולוגי או כלכלי. בכל זאת, דרכים רבות ושונות שבהן מושג רצון הצדדים לחוזה אינן פוגמות בהסכמה. עצה, שיכנוע, השפעה, השאה לחץ רגשי, צורך כלכלי ואילוץ פסיכולוגי – כל אלה ועוד מהווים בדרך כלל גורמים לגיטימיים שאינם פוגמים בתוקף החוזה". (גבריאלה שלו, דיני חוזים – החלק הכללי, תשס"ה-2005, 241).

24. פרק ב לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, מגדיר את הנסיבות שבהן, ורק בהן, יחשב לחץ כבלתי לגיטימי וכפוגע ברצון המתקשרים בחוזה. ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו תלוי ברצונו של המתקשר ומתבצע על ידי פעולה שלו. שהרי, גם חוזה שנפל בו פגם אינו מתבטל מאליו (ע"ר 92/89 עובדיה נ' סיבהי, פ"ד מה(5) 113, 119), אלא נדרשת פעולה של הנפגע לשם ביטול החוזה, וכל עוד אין הנפגע מביע כוונה ורצון לבטלו החוזה נשאר על מכונו ועומד בתוקפו (ע"א 294/92 דרוק נ' אליסיאן, פ"ד מז(1) 540, 549). קרי, כל עוד אין המתקשר מפעיל את זכות הביטול נשאר החוזה על אף היותו פגום לכאורה שריר וקיים כחוזה תקף ומחייב לכל דבר ועניין. כמובן יש להעיר ולהזכיר כי גם את זכות הביטול יש להפעיל בדרך מקובלת ובתום לב.

25. הביטול טעון בהודעת ביטול (סעיף 20 לחוק החוזים), ואין ביטול בלא הודעה. הנתבעת לא הודיעה על ביטול החוזה, ואף לא עתרה להכרעה שיפוטית בענין (ראו גם החלטה מיום 8.9.13), ודי בכך כדי לקבוע כי החוזה תקף ומחייב את בנות הזוג.

26. הנתבעת הסתפקה בטענה כי "אינה מכירה בתוקפו של החוזה", ולא עתרה כאמור לביטול. הנתבעת כלל לא טענה מהי ההוראה החוקית עליה היא מבקשת להסתמך לשם ביטול ההסכם, וממילא לא הוכיחה אותה. ודוק. הנתבעת אף לא הביאה כל ראיה להוכחת טענתה כי היתה נתונה במצב נפשי קשה ולא "בדעה צלולה" בעת כריתתו, ובוודאי לא הוכיחה כי מצוקתה או חולשתה היו כה חמורים וקיצוניים כדי להביא לביטול החוזה על פי עילת העושה (ראה למשל ע"א 627/85 איתן-גושן נ' מדינת ישראל, פ"ד מג (3) 42, 46). הנתבעת גם לא הוכיחה כי תנאי החוזה "גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל". הנתבעת לא טענה ולא הוכיחה כי לא היתה לה אלטרנטיבה ממשית סבירה להתקשרות בחוזה, ואף לא הוכיחה את טענתה כי היתה נתונה להשפעתה של התובעת, וממילא לא כי השפעה זו היתה בלתי לגיטימית עד כדי פגיעה בתוקפו של החוזה. יתר על

כן, הנתבעת לא נקטה בפעולה כלשהי לבטל את החוזה לאחר שפגה לכאורה אותה השפעה בלתי לגיטימית.
כמו כן אין לקבל את טענותיה כי פגם נפל בחוזה משזה לא נחתם על ידי עוה"ד אשר ערכה אותו, משאין חובה כזו בדין. טענותיה כי לא התייעצה קודם החתימה עם עו"ד גם הן לא יועילו לה. גם אם נניח לצורך הדיון כי עובדה זו נכונה, הרי שאינה עולה כדי עילה לביטול חוזה.

27. אשר על כן, ההסכם תקף ומחייב את בנות הזוג. לפיכך, תוכרע התביעה לפירוק שיתוף ואיזון משאבים לאורו של ההסכם.

המועד הקובע לאיזון

28. טרם נדון בטענות הצדדים לגופן, יש להכריע תחילה מהו תחומה של תקופת החיים המשותפת של בנות הזוג לצורך איזון נכסיהן.
29. אליבא דתובעת תקופת החיים המשותפת החלה ביום 27.10.2005 ("המועד הקובע" לפי ההסכם), ותמה ביום 1.3.2012 בהתאם למתן הודעה בכתב ע"י התובעת (מכתב מיום 6.2.12, אשר צורף כנספח 2 לכתב תביעת התובעת בתמ"ש 48215-09-13).
30. אליבא דנתבעת תקופת החיים המשותפת החלה כבר בשנת 2003 עת חזרו בנות הזוג להיות בקשר סביב רצונן המשותף להביא ילדים לעולם. התקופה תמה עם עזיבת התובעת את בית המגורים המשותף בחודש 04/2012.
31. משנקבע לעיל כי ההסכם תקף ומחייב הרי שאין לסטות מהמועד הקובע שנקבע בו בהסכמה להתחלת השיתוף. למעלה מן הצורך יוער כי אין לקבל את טענת הנתבעת להקדמת המועד הקובע, משחזרה בה במהלך חקירתה מטענותיה כי בנות הזוג שבו לקיים קשר אינטימי קודם ללידת הבנות ואף תכננו יחד הבאת ילדים לעולם, ולמעשה הודתה בטענת התובעת כי הקשר ביניהן התחדש בעקבות לידתן עת נשכרה לטפל בהן.
32. הוראת סעיף 28 להסכם תוחמת את תקופת החיים המשותפים כעבור חודשיים מאז שנשלחה הודעה בכתב על רצון לסיים את הקשר. הודעה נשלחה מעם התובעת ביום 6.2.12, ומשכך ועל פי הוראות ההסכם יש לקובע את סיומה של תקופת החיים המשותפים ליום 6.4.12.

איזון משאבים

33. פרק ג' להסכם נושא כותרת "ייחסי ממוך". סעיפים 6-11 להסכם קובעים כי רכוש (זכויות וחובות) שהיה בידי מי מבנות הזוג קודם למועד הקובע הינו רכוש אישי אשר יותר בידי אותה בת זוג ולא יאוזן ביניהן (בדומה למשטר הקבוע בהוראת סעיף 5(א) (1) לחוק יחסי ממוך).

34. סעיפים 12-16 להסכם קובעים כי רכוש (זכויות וחובות) שיצטברו על ידי בנות הזוג לאחר המועד הקובע יחשב רכוש משותף, פרט למוניטין אישי (סעיף 16 להסכם), ל"ביטוח פנסיוני ו/או ביטוח חיים ו/או ביטוח מנהלים ו/או קרנות פנסיה" (סעיף 15 (א) להסכם), ולכספים שתצבור הנתבעת "בקופות חסכון ו/או ביטוחים ו/או פקדונות שנפתחו על שמה, ללא קשר למקור הכספים הללו" (סעיף 18 (ד) להסכם), זאת בהמשך להתחייבות התובעת להפריש לנתבעת במהלך חייהן המשותפים סכומי כסף עבור קרן פנסיה (סעיף 15 (ג) להסכם).

35. הוראת סעיף 26 להסכם מסדירה את חלוקת הרכוש המשותף הנזכר בהסכם בעין, ובהעדר אפשרות בדרך של איזון משאבים כאמור בחוק יחסי ממוך.

36. הנה כי כן, על פי הוראות ההסכם יש לחלק בעין או בדרך של איזון משאבים את הזכויות והרכוש שצברו בנות הזוג במהלך התקופה הקובעת מיום 27.10.05 ועד ליום 6.4.12, פרט לזכויות המנויות בסעיף 34 לעיל.

חובות

37. לטענת התובעת לבד מרכושה האישי שנתרם לצורך בניית הבית, נטלה גם הלוואות בסך של 1,200,000 ₪ מהוריה אותן יש להשיב לידיהם. תביעה מקבילה הוגשה גם על ידי הוריה – התובעים. לעומתם טוענת הנתבעת כי הכספים ניתנו במתנה.

38. עד שנבוא בגופם של דברים יש להסיר מעל הדרך טענה מקדמית שהעלתה הנתבעת ולפיה יש להקטין במחצית את גובה תביעת התובעים משלא נתמך כתב התביעה גם בתצהיר אמה של התובעת. לאחר שטענו התובעים כי כלל לא היה הכרח לכתחילה לצרף את האם כצד לתביעה משהעובדות הינן בידיעתו של האב – התובע, הסכימה הנתבעת בדיון מיום 1.10.13 כי התובעת 3 תהיה במעמד תובעת פורמאלית כהצעת התובעים, וכי הצדדים יתייחסו למעמדה בסיכומיהם. בדיון ההוכחות עמדה הנתבעת על חקירת האם שנכחה בבית המשפט. התובעים לא התייחסו לכך בסיכומיהם ואילו הנתבעת חזרה על עמדתה, וביקשה להקטין את גובה התביעה במחצית בשים לב לכך כי מחצית הכספים המדוברים שייכים לתובעת 3.

39. הגם שהמושג תובע פרמאלי אינו נהיר לי עד תום ומסופקני אם הוא קיים בדין הישראלי, הרי שסבורני כי לא היתה מניעה לכתחילה להגיש את התביעה בלעדי האם. על הסוגיה הדנה בצירוף בעלי דין, שאינו צד הכרחי לפי הדין המהותי, אך צירופו רצוי על פי כלל מכללי הנוהג, חלה תקנה 27 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 המאפשרת לבית המשפט לדון בענין מסוים אפילו לא צורפו להליך כל בעלי הדין הדרושים, או אפילו צורפו בעלי דין שאינם ראויים, והליך כזה לא נפסל בשל מחדלים אלו.

משהתובעים בעלים במשותף של הכספים, כלל אין זה הכרחי כי שניהם יהיו תובעים בתביעה שלפני, ובוודאי אין בידי לקבל את טענת התובעת כי רשאי התובע לעתור רק למחצית מהסכום. כמו כן לכאורה יכלה התובעת להסתפק בתביעתה לאיזון משאבים אשר במסגרתה היתה נדונה טענתה לחוב משותף לבנות הזוג, וכלל לא היה הכרח בתביעה נוספת נפרדת מצד התובעים. ועל כל אלה יש להוסיף כי האם נחקרה על ידי הנתבעת ועל כן יש לדחות את טענתה.

40. משסילקנו מעל הדרך טענה מקדמית, יש לדון בגופן של חילוקי דעות. סלע המחלוקת הינו אם כן, האם הכספים אשר הועברו מהתובעים הועברו במסגרת של הלוואה או של מתנה.

41. לטענת התובעים הועבר לידי בנות הזוג סך כולל של 1,200,000 ₪ לצורך בניית הבית בשלושה שלבים:

- א. סך של 400,000 ₪ אשר הועבר ביום 20.8.09 מחשבון התובעים לחשבון המשותף של בנות הזוג. הסכום ניתן מתוך חסכונו התובעים וסוכם כי יוחזר לתובעים עם אישור השיוך וזכאותן לקבלת משכנתא.
- ב. הלוואה ע"ס 500,000 ₪ שלקחו התובעים דרך חשבון הבנק שלהם ביום 25.8.09. הסכום הופקד לחשבון ניהול אחזקות הרשום על של התובעת (חשבון .... בסניף .... של בנק .... ביישוב....), ומוחזר בהוראת קבע לחשבון התובעים.
- ג. סך של 300,000 ₪ הופקד ביום 31.3.10 לחשבונה האישי של התובעת אשר סוכם שיוחזר לתובעים בהמשך עם אישור השיוך וזכאות בנות הזוג לקבלת משכנתא.

42. לטענת התובעים עלתה גם מחשבה כי בעתיד, עם בגרותם אפשר כי יעברו להתגורר ביחידת הדירור שבבית (המשמשת כקליניקה) אשר נבנתה באופן המותאם לנכים המתניידים בכסא גלגלים, וכי אז יבואו בחשבון בהפחתת סכום החזר ההלוואה.

43. לטענת התובעת עלות בניית הבית הסתכמה בסך של 2,000,000 ₪ בקירוב עת לבנות הזוג עצמן לא היה הון עצמי. סך של 1,200,000 ₪ נתקבל כהלוואה מהוריה כאמור, וסך של

500,000 ₪ נתקבל מהחברה (ובקשר לכך מתנהל הליך בבית המשפט השלום כאמור), והיתרה מחסכונות (עמ' 17 שורה 26 לפרוטוקול).

44. הנתבעת חוזרת וטוענת לאור כתבי טענותיה כי לא היתה מעורבת כלל בכל הנושא הכספי בין בנות הזוג, אשר היה מונח לפתחה של התובעת בלבד, וכלשונה: לא ענין אותה "כל נושא הכספים מתי למה ואיך" (סעיפים 23 ו-24 לכתב ההגנה). עוד טוענת כי עד לפרוץ הסכסוך כלל לא ידעה על הסכומים המשולמים לתובעים מדי חודש בהוראת קבע מהחשבון המשותף.

45. הנתבעת לא נותנת כל גרסה מה היתה עלות הבניה, למעשה אינה חולקת על הטענה כי עלות הבניה הסתכמה בשני מליון ₪ בקירוב. הנתבעת אף לא נותנת כל גרסה מאין עמדו לבנות הזוג המשאבים לממן את הבניה. ודוק. הנתבעת אינה טוענת לקיומן של הלוואות אחרות או לחסכונות וכספים שנפדו לצורך האמור. הנתבעת מציינת בסעיף 14 לתצהירה כי התובעת הבטיחה לה כי "תדאג לכסף למימון בניית הבית" ופשיטא שהיה ברור גם לה קודם לבניה כי לתובעת אין את המשאבים לעשות כן. בסעיף 20 לסיכומיה מסכימה הנתבעת כי התובעת "גייסה מהוריה, התובעים, חלק או עיקר הכספים לבניית הבית...".

46. הנה כי כן, אין למעשה מחלוקת כי עלות הבניה הסתכמה בסך של 2,000,000 ₪ בקירוב, וכי לצורך מימונה הוריה של התובעת העבירו לידיה סך של 1,200,000 ₪. הנתבעת חולקת על הטענה כי מדובר בהלוואה. לדבריה העברת הכספים אינה אלא מתנה, ומכל מקום אינה חייבת בהחזרה של ההלוואה משזו לא נקלחה בהסכמתה.

47. אין חולק כי בין הצדדים לא נכרת כל הסכם הלוואה, וכי אין מסמך בכתב המעגן את טענת ההלוואה. מן הפסיקה עולה כי אין הכרח בדין לעגן הלוואה במסמך בכתב. הטוען להלוואה רשאי להוכיח טענתו בכל אמצעי הראיה הקיימים ולא דווקא בראיה בכתב, או באמצעות הסכם הלוואה (תמ"ש (חי') 29907-11-09 י' פ' נ' ע' פ' (ניתן ביום 6.4.14) שם נקבע גם כי העדר חתימה של אחד מבני הזוג אינו פוטר אותו מלהשיבה; בש"א (כ"ס) 1970/03 טויזר נ' טויזר (ניתן ביום 30.9.03), תמ"ש (ת"א) 1666-01-12 ל' נ' ע' (ניתן ביום 29.4.12)).

48. כפי שיפורט להלן, סבורני כי יש להבחין בין הסך של 500,000 ₪ שניטל בהלוואה על ידי התובעים, לבין הסכומים האחרים שהועברו על ידם, בסך כולל של 700,000 ₪, ועל כן אדון בהם בנפרד.

סך של 500,000 ₪

49. באשר לסכום זה טוענים התובעים כי נטלו הלוואה בעבור בנות הזוג משום שקיבלו תנאים נוחים יותר, וכי למן יום נטילת הלוואה החזרה שולם להם ישירות על ידי בנות הזוג "גב אל גבי". קרי, סכום החזר החודשי שנפרע מחשבונם שולם על ידי בנות הזוג, ולימים שולם אף סכום גבוה יותר. זאת עד שביטלה הנתבעת את העברת הקבע בחודש פברואר 2012. יתרה לסילוק הלוואה נכון למועד הגשת התביעה עמדה ע"ס 391,461 ₪.

50. בכתב ההגנה ובתצהיר חזרה הנתבעת על טענתה הכללית כי אינה חייבת "ולו שקל אחד" לתובעים וכי הכספים שניתנו על ידם ניתנו בתורת מתנה. בסיכומים טוענת הנתבעת כי סך של 500,000 ₪ הופקד לחשבונה המנוהל של התובעת על ידי חברת השקעות... לצרכי השקעה שלה. על כך ניתן ללמוד לשיטתה מהעובדה שהסכום הופקד 5 ימים בלבד לאחר העברת הסך של 400,000 ₪ אשר שימש לתשלום עלויות בניה בסך של 381,000 ₪ ולכאורה לא היה בו צורך. התובעת לא הציגה כל אסמכתא להוכיח כי סך זה של 500,000 ₪ שימש להוצאות הבניה. על גבי מסמך ההפקדה כתבה התובעת בכתב ידה "סכום הלוואה שאבא לקח עבורי...". החזר הלוואה לא שולם בתחילה מהחשבון המשותף אלא מחשבונה של התובעת כמו גם סך של 5,000 ₪ ששולם מחשבונה האישי של התובעת בגין הקמת הלוואה בחשבון התובעים, ורק בחודש 2/10 החל להשתלם בהוראת קבע מהחשבון המשותף ללא ידיעתה. במשך הזמן הגדילה התובעת את סכום החזר בהו"ק. כן תמחה הנתבעת על הצורך בנטילת הלוואה על ידי התובעים משהוברר ע"י ...., היועץ המשפטי של הקיבוץ, בחקירתו כי ניתן היה לקבל הלוואה דרך הקיבוץ לצורך הבניה.

51. טענת התובעים והנתבעת לקיומה של הלוואה מתחזקת מהעובדה שבנות הזוג נשאו בהחזרה של הלוואה מדי חודש. אמנם לטענת הנתבעת הכספים החלו להשתלם מהחשבון המשותף אך מחודש 2/10 אך גם לשיטתה הוחזרו קודם לכן מחשבונה האישי של התובעת. מכאן, שיש לקבל את טענת התובעים כי עסקינן בהלוואה שנטלו מחשבון הבנק שלהם לטובת בנות הזוג, ושבהחזרה נשאו בנות הזוג מיד עם נטילתה. מסקנה זו מתחזקת מהעובדה שבנות הזוג נשאו אף בעלות דמי הטיפול בהקמת הלוואה בחשבון התובעים. בעובדה שהסכומים שהוחזרו בשלב מסוים עלו על הסכומים שהחזירו ההורים אין לשנות מהמסקנה כי עסקינן בהלוואה.

52. תמיכה נוספת לכך כי מדובר בהלוואה ולא במתנה ניתן למצוא בטיוטת הסכם הלוואה בסך האמור שהוצגה לתובעת במסגרת הגישור ועליה סירבה הנתבעת לחתום. אין חולק כי הנתבעת התכחשה (ומתכחשת) לחובותיה כלפי התובעים, ועל כן סביר בעיני הניסיון להחתימה על הסכם כאמור אשר יבטיח את זכויות ההורים, בעת הניסיון להגיע להסכמות בין בנות הזוג לסיום כלל המחלוקות ביניהן.

53. אין בידי לקבל את תמיחת הנתבעת באשר לצורך בנטילת הלוואה. הנתבעת חוזרת וטוענת לאורך כל כתבי טענותיה בניסוח כזה או אחר כי לא היה לה חלק בענייני כספים, וכי התובעת היא שניהלה את כל העניינים הכספיים, "לקחה את החסות

הכלכלית על התא המשפחתי", וכי אותה לא עניין אותה מעולם מה מצב החשבון "מהן ההכנסות ומהן ההוצאות" (סעיף 18 לתצהיר).

הנתבעת בכתבי טענותיה ובעדותה מדגישה כי הדירה רגליה מעיסוק בפן הכלכלי של החזקת המשפחה וסמכה על התובעת שתטפל בכל: "ת. לא. כל הספור של הכסף לא היה עלי ... לקחה על עצמה היה לה נוח עם זה לא ידעתי שצריך כסף אפילו. אז למה שאבקש ממנו." (עמ' 70 ש' 16)

עדותה של התובעת תמכה בגרסת הנתבעת והעידה כי לנתבעת מעולם לא היה קשר ישיר עם התובעים בעניין הכספים שניתנו, אולם טענה שהנתבעת ידעה שניתן כסף: "ת. בידיעתה. מעולם לא היתה התנגדות. הנתבעת לא התעניינה מאיפה הכסף אך ידעה שלחוץ ואני קורעת את התחת להרוויח כסף לבניה ושאני מפרפרת להשיג כספים.

...

ש. אבל מעולם לא היתה לה אינטראקציה בענין זה עם הוריד.
ת. בענין הכספים נכון. בכלל לא ענין אותה ענין הכספים. היא רצתה הוצאות שלה ושאני ארוויח את הכסף" (עמ' 19 לפרוטוקול הדיון).

54. תיאור הדברים מבהיר מדוע היתה התובעת מעורבת לבדה בגיוס ההון לצורך הבניה, והיא שבאה בדברים לשם כך עם הוריה התובעים ועמדה מולם, והיא שהשוותה בין תנאי ההלוואות והחליטה איזוהי הכדאית מכולן. על הרקע הזה אין לקבל את טענת הנתבעת המעלה תמיהה באשר לצורך ליטול הלוואה דרך חשבון הבנק של התובעים.
55. אין לקבל גם את טענת הנתבעת שנטענה לראשונה בסיכומיה לפיה הכספים נלקחו לצרכי התובעת. די בכך שהטענה נטענה לראשונה בסיכומים כדי לדחותה.

56. גם לגופו של ענין יש לדחות את הטענה. התובעת הסבירה כי הכספים הוחזקו בחשבון הבנק המנוהל על שמה ומשם הוצאו לצורך בניית הבית, וכי למעשה כל החשבונות שימשו לצרכי הבית. בחקירתה אף השיבה לענין זה:
"ש. ואם אגיד לך שבהסכם החיים המשותפים רשום שהחשבון הוא שלך בלבד.
ת. אין בעיה. עדיין הכסף שלנו. חייתי עם הנתבעת וכל הכסף שלי היה גם של הנתבעת באותה עת".
(עמ' 18 שורות 9-10 לפרוטוקול).

עמדה זהה עולה גם ממכתב שכתבה התובעת לנתבעת ביום 30.1.12 בסמוך להודעת הפירוד שהוכתר על ידה כ"בקשה להפרדת חשבונות החל מ-1.3.12" ובו נכתב כדלקמן:
"כפי שמוסכם בינינו בחוזה שערכנו לחיים משותפים בפברואר 2008, אני מבקשת – עקב החלטתנו לפרק את הקשר בהקדם האפשרי – כי החל מעוד חודש (1.3) יופרדו חשבונות הבנק שלנו.
החשבונות הם:

"החשבון של .... החברה בע"מ מס' ...

החשבון המשותף שלנו – ...

וחשבון נוסף שבו היו ההלוואות שלנו והחסכונות והוא ריק כרגע ...
ביום האחרון של פברואר – יבדק מצב החשבון והכסף שבו או החוב שבו – יחולקו חצי
בחצי לי ולך".

57. הנתבעת הצהירה כאמור כי לא התעניינה כלל בקורה בחשבונות ומאין משולמות
ההוצאות ומכאן שיש לקבל את גרסת התובעת כי כל החשבונות שימשו להוצאות
המשפחה. משכך, כלל אין רבותא בטענה כי בתחילה שולם החזר ההלוואה מחשבון אישי
של התובעת.

58. כמו כן איני מקבלת גם את טענת הנתבעת כי כלל לא ידעה על החזר הכספי החודשי
לתובעים, וכי משגילתה אותו ביטלה את ההרשאה (זאת בחודש 02/2012). מושכלות
ראשונים הם שיחסי זוגיות מגלמים מיסודות יחסי השליחות והנאמנות, וחזקה על בן זוג
שפעל בשם שני בני הזוג.

בית המשפט העליון קבע כי "עצם הנישואין, והחיים בצוותא בדירה אחת, הרי הם
בגדר 'התנהגות', כמשמעותה בסעיף 3(א) לחוק השליחות, תשכ"ה-1965, היוצרת
שליחות מכללא כלפי כולי-עלמא - ולפחות באותם עניינים ומטרות אשר אישה נוהגת,
רגיל וכמקובל לייצג את בעלה" (ע"א 721/68 מזרחי נ' חוסיין, פ"ד כג(2) 206, עמ' 209,
דברי השופט חיים כהן). הגם שבנות הזוג לא היו נשואות מבחינה פורמאלית, חיו הן
בצוותא במשק בית משותף ועל כן יפים הדברים גם לעניינינו.

הדברים מתחזקים משמדובר בחשבון בנק משותף. כל עוד חיי הזוגיות תקינים, חזקה כי
בני זוג פועלים לצורך קימום התא המשפחתי, רווחתו, וצבירת נכסים וזכויות עבור שני
הצדדים גם יחד. בעניינינו הנתבעת העידה כי לאורך כל החיים המשותפים סמכה על
התובעת והפקידה אותה על ניהול הפן הכלכלי של היחסים כראות עיניה, ובכלל זה ניהול
חשבונות הבנק.

59. חשבון הבנק המשותף שימש להוצאות השוטפות של משק הבית ולא נשמעה כל טענה
לגבי אופי ניהולו לאורך החיים המשותפים. בהיותה שותפה בחשבון זה הרי שהיה
באפשרות הנתבעת גם לבדוק ולדעת את כל המתרחש במסגרתו, ובכלל זה לדעת על
ההלוואה עוד קודם לחודש 02/2012. כן הייתה היא זכאית לדיווח מהבנק על כל
המתרחש בחשבונה. משכך, הטענה לפיה לא ידעה על החזר ההלוואה לא תעמוד לה.

60. מוסכם על הצדדים כי נושא העברות הכספים בין התובעים לבין התובעת נעשה בתיאום ובהסכמה של התובעת, וללא מעורבותה של התובעת. על כן טוענת התובעת לפטור אותה מהחובה להשיב את ההלוואה שנטלה לכאורה שלא על דעתה. גם דין טענה זו להידחות.

61. בנות הזוג הסכימו לשיתוף בזכויות שנצברו במהלך הנישואין. הלכה היא כי שיתוף בנכסים כולל בתוכו שיתוף בחובות הנתפסים כנכסים שליליים. חריגים לחזקה זו הם חובות בעלי אופי אישי, וכי נטל ההוכחה בדבר אי הכללת חוב מסוים במסגרת החובות המשותפים הוא על הטוען להוצאת החוב מן המסגרת. (ע"א 5598/94 נניקשווילי נ' נניקשווילי, פ"ד מט (5), 163, 168-169; רע"א 8791/00 שלם נ' טווינקו בע"מ ואח', פ"ד מט (3), 16).

בע"א 6557/95 אבנרי נ' אבנרי, פ"ד נ"א (3), 541, 544 נקבע:
"כן נפסק באותו עניין ופסיקה מאוחרת אימצה קביעות אלו, כי "אין לדרוש מאת אחד מבני הזוג יותר מאשר להוכיח כי חייב כספים, ומהו הסכום שהוא חייב, ואין לדרוש ממנו הוכחה מה מקור החוב... חזקה על החובות שהם חובות משותפים עד שיבוא הצד הטוען אחרת ויוכיח כי בן הזוג הוציא הוצאות מסוג כזה שאין לראותם כחובות משותפים".

אמנם הדברים נאמרו לגבי חזקת שיתוף אך הם יפים גם ביחס להסדר איזון המשאבים והוחלו הלכה למעשה על בני זוג שהוראות החוק חלות עליהם (ע"מ (י-ם) 821/05 ש.א.נ' ש.ג. ואח' [פורסם בנבו] (12/11/06) ופסקי הדין המובאים שם בעמ' 42 ואילך), ואיני רואה מניעה מדוע לא יחולו גם על בנות הזוג שלפני אשר החילו על עצמן בהסכם את הוראות חוק יחסי ממון.

62. טענת התובעת לראשונה בסיכומים כי הסכומים נלקחו לצרכיה האישיים של התובעת עומדת בסתירה לטענתה כי הסכומים ש"גייסה" מהוריה שימשו לבניית הבית (סעיף 20 לסיכומים), ומכל מקום לא הוכחה כי הכספים נטלו על ידי התובעת לצורך אישי, ומשכך יש לראות חוב זה כחוב משותף לבנות הזוג.

63. אשר על כן אני קובעת כי הסך של 500,000 ₪ נתקבל מהתובעים כהלוואה לצורך בניית הבית, וכי על בנות הזוג להשיבו לידיהם, בקיזוז הסכומים ששולמו על ידן. החזר ההלוואה יעשה כתשלום ראשון מתוך כספי תמורת מכירת הבית.

64. במישור היחסים שבין בנות הזוג חבות הן בהחזר ההלוואה לתובעים שווה בשווה, בקיזוז הסכומים ששולמו על ידן.

התובעת זכאית להחזר מאת התובעת בגובה מחצית הכספים ששולמו על ידה לתובעים להחזר ההלוואה מעת הפסקת הוראת הקבע על ידי התובעת בחודש 2/12.

סך של 700,000 ₪

65. סך כולל של 700,000 ₪ הועבר כאמור מחשבון התובעים בשתי פעימות, סך של 400,000 ₪ הופקד בחשבון הבנק של בנות הזוג ושימש מיד לתשלום עלויות בניה בסך של 380,000 ₪, וסך של 300,000 ₪ הופקד לחשבונה האישי של התובעת. לטענת התובעים הסכומים הועברו בתור הלוואה, וכי סכומים אלו נועדו לשמש אותם לעת זקנתם. לדבריהם לא התכוונו לתיתם כסיוע לבתם התובעת וכך גם לא סייעו ליתר ילדיהם שאחת מהם לפחות גם איננה בעלת נכס עדיין).

66. לעומתם טוענת הנתבעת כי גם הסכומים הללו נתנו בתורת מתנה, והתובעת בעצמה התבטאה כך לעיתים קרובות בעל פה ובכתב, וכי טיוטת הסכם הלוואה שהועברה לחתימתה כלל את הסך של 500,000 ₪ בלבד ולא כללה את הסכומים האמורים.

67. אין מחלוקת כאמור גם באשר להעברת סכומים אלה, וכן לא יכולה להיות גם מחלוקת כי הסכומים שימשו לבניית הבית.

68. ביחס למתנה, הכלל הוא שחובת ההוכחה היא על הטוען למתנה, ע"א 180/51 גולדקורן נ' ויסוצקי, פ"ד ח (262) (1954). דהיינו, כאשר הנתבעת מודה בקבלת הדבר, ומצמצמת את הגנתה לטענה שהדבר ניתן לה במתנה, פועלת החזקה לפיה אין נתינה חד צדדית חינם. החזקה מטילה ספק בגירסתה של הנתבעת, כך שעליה הנטל הכבד לשכנע את בית המשפט כי בניגוד להגיונם הרגיל של הדברים, קיבלה מזולתה, באופן חד צדדי, דבר מה, מבלי שיהיה עליה להשיבו או לחוב בגינו במתן תמורה.

מעבר נטל הראיה אל שכמו של הנתבעת, הטוענת כי קיבלה מתנה, מתייחס למקרים בהם הצדדים הינם זרים זה לזה, או מצויים במערכת היכרות רחוקה כלשהי. חריג לכך מתקיים בהעברת כספים בין קרובי משפחה מן הדרגה הראשונה, עת קיימת תלות מסוימת בין הנותן לבין המקבל, באופן שהנתינה היא טבעית במהלך החיים הרגיל. בנסיבות אלה חלה חזקה הפוכה בדבר הכוונה ליתן מתנה.

בע"א 3829/91 וואלס נ' גת, פ"ד מח(1) 801 (1994) נפסק: "חזקה זו מצומצמת רק לקשרים אשר בהם טבעי להניח שמדובר במתנה, למשל, כאשר מדובר ביחסים בהם המעביר מחוייב לדאוג לרווחתו הכלכלית של הנעבר (כמו ביחסים שבין הורים וילדים)..."

69. לאחר שבחנתי את כלל טענות הצדדים והראיות שהוצגו על ידם, הגעתי לכלל מסקנה כי לא עלה בידי התובעים להוכיח קיומה של הלוואה באשר לסכומים אלה. להלן אבאר את מסקנתי.

70. באשר לסכומים אלה אין כל אינדיקציה לקיומה של הלוואה. גם כאן אין מסמך בכתב, ואף טיוטת ההסכם, כאמור, אינה כוללת סכומים אלה.

71. סבורני כי ההסבר שהעניקו התובעים והתובעת להעדרם של סכומים אלה מטייטת ההסכם שהועברה לחתימת הנתבעת אינם מניחים את הדעת. דומני כי דווקא באשר לסכומים אלה, להבדיל מהסכום של 500,000 ₪ אשר מוחזר חודש בחודשו ואשר קל יותר להוכיח כי ניתן כהלוואה, נדרשת תוספת ראייתית ועל כן אך סביר הוא שדווקא הם, או קודם כל הם, יכללו במסגרת אותו הסכם.
72. אין חולק גם כי בנות הזוג לא החלו בהחזר כספים אלה, וגם לטענת התובעים והנתבעת השבת כספים אלה נדחתה למועד עתידי ערטילאי.
73. באשר למועד השבת הכספים הגרסה לא היתה עקבית. בתצהיר עדותו הראשית הצהיר התובע כי הוסכם שסכומים אלה יושבו אליהם לאחר שיושלם למעשה השיוך ובנות הזוג תהיינה זכאיות ליטול משכנתא: **"סיכמנו עם בנות הזוג כי סכום זה יהווה הלוואה אשר תוחזר לנו על ידי בנות הזוג לעת בה יתבצע השיוך החוזי של הבית על שמן והן תוכלנה לקבל משכנתא"** (ס' 16 לתצהיר עדות ראשית של התובע). בחקירתו השיב התובע כי הוסכם שהסכומים יושבו אליהם לכשיכנסו בנות הזוג לבית ויחדלו מתשלום שכר דירה: **"לחדד את זה אמרתי, שהם יוכלו להחזיר ברגע שהם יכנסו לבית ויקחו משכנתא אז הם יוכלו להחזיר"**. כן כאמור ציינו התובעים שעלתה מחשבה כאמור כי ברבות האמור יתגוררו ביחידה ואז יופחת מסך החזר ההלוואה.
74. אין חולק כי החזרן של הלוואות אלה לא החל עת נכנסו בנות הזוג לבית וחדלו לשלם דמי שכירות.
75. התובעת הודתה כי הגתה או שירבטה את המילה מתנה בהקשר לסכומים אלה. לדבריה ככל שהגתה או שירבטה הביטוי "מתנה", הרי שהוא התייחס לתנאים בהם ניתן הכסף על ידי התובעים שהינם תנאים נוחים יותר באופן מופלג מאשר הלוואות בנקאיות: **"ש. אפילו את רשמת את זה יותר מפעם אחת בכל מיני מקומות יומנים מסמכים רו"ח למיניהם דפי חשבון רשמת ברחל בתך הקטנה שהכספים האלו אלו כספים שקיבלת במתנה.**
ת. לקבל הלוואה של 700,000 ₪ בלי ריבית בלי לוחות זמנים זו מתנה מאוד גדולה. לא עלה בדעתי וגם היום לא עולה בדעתי שהכספים שההורים שלי חסכו בעמל כפיהם מגיל 50 שעזבו את הקיבוץ עד גיל 70, והורי צנועים עבדו במשרות בשכר נמוך, לא עלה בדעתי לדחוף יד לפנסיה של הורי ולא להחזיר. יש לי עוד 2 אחים הורי לא מחלקים לנו כאלו סכומים. (עמ' 19 ש' 25)

ועוד:

"ת. לא יודעת. אך לדעתי מתנה זה לקבל 700,000 ₪ ללא לוח זמנים וריבית". (עמ' 20 ש')

וכך העיד גם התובע בעדותו ביחס לגורם שניתן לראותו כ"מתנה", והוא הגורם של תנאי ההלוואה:

"ת. ... היא קיבלה את הכסף הזה ללא ריבית וללא מתנה – וזה גורם המתנה שאכן ישנו. יש פה מתנה גדולה מאוד". (עמ' 39 ש' 13)

כן העיד:

"יש פה ערך מתנה שאין ריבית" (עמ' 38 ש' 30)

76. גם אם אקבל את גרסתה של התובעת שהדברים נאמרו על דרך המשל: "כאילו זו ממש מתנה", אין להוציא מכלל אפשרות שלדידה של התובעת הובן כי כספים אלה התקבלו כמתנה של ממש. העובדה שנעשה על ידי התובעת שימוש במילה מתנה בלבד, ולא נעשה שימוש במילה הלוואה מחלישה את הגרסה כי גם סכומים אלה נתנו כהלוואה.

77. לא נעלמה מעיני העובדה כי הסכום של 500,000 ₪ שניתן כהלוואה, ניתן בין שני הסכומים המהווים את הסך הכולל של 700,000 ₪, וכן לא נעלמה מעיני העובדה שנדחתה טענת התובעת כי גם הסך של 500,000 ₪ ניתנו במתנה. ואולם סבורני כי לא די בכך כדי להוכיח קיומה של הלוואה. האינטרס הכלכלי המשותף של התובעים ושל התובעת מביאני לסבור כי יש לראות עדותם יחד כעדות יחידה ויש להיזהר מלבסס ממצאים לפי עדותם בלבד מקום שאלה אינן נתמכות בראיות מסייעות אחרות. סיוע להוכחת הגרסה לא הובא על ידי התובעים או על ידי התובעת.

78. הנימוקים דלעיל מביאים לכלל מסקנה כי לא הוכחה הלוואה בסך של 700,000 ₪, ומשכך הסך האמור ניתן כמתנה מהתובעים לתובעת.

79. ס' 17 להסכם קובע כי: **"בנות הזוג מסכימות כי כל מתנה או ירושה אשר תקבל מי מהן במהלך חייהן המשותפים, ו/או תמורותיה ו/או חלופותיה, תהיה לרכושה האישי של אותו צד, ולצד השני לא תהיה כל זכות ברכוש זה... וכל לא תהיה לה כל חובה בקשר להפסדים שינבעו ממנו, אלא אם יוסכם בין הצדדים במפורש אחרת".**

80. יחד עם זאת, לטענת התובעת בעצמה הסכומים שימשו אותה לצורך בניית הבית. סעיף 12 להסכם מורה כאמור כי גם במידה ותתרום מי מבנות הזוג מרכושה האישי לצורך בניית הבית הרי שהזכויות בו הינן משותפות לשתי בנות הזוג בחלקים שווים. משמעות הדבר הינה כי רכושה האישי של כל אחת מבנות הזוג ששימש לרכישת הבית למעשה נטמע ברכוש המשותף.

81. סעיף זה מורה כי בנות הזוג התכוונו לשותפות שווה ביניהן ולשוויון, וכי כל תרומת יתר של צד אחד היא בגדר ויתור או מתנה לצד אחד לצד האחר (השווה): (ע"א 343/87 פרי נ')

פרי, פ"ד מד(2) 154, 164; ע"א 384/88 זיסרמן נ' זיסרמן, פ"ד מג(3) 205; בע"א 66/88 תמר דקר נ' פליקס דקר, פ"ד מג(1) 122, 127.

כפי שנראה להלן, כך נטמעו זכויות השיוך של הנתבעת, כך נטמעו ההשקעות הכספיות של התובעת בבניה, אם מהון עצמי שהיה לה קודם למועד השיתוף, אם ממתנות שקיבלה לאחריו.

חובות נוספים

82. הלכה פסוקה היא זה מכבר, כאמור, כי השיתוף בנכסים כולל אף את השיתוף בחובות. כמו כן, חזקה היא שכספים בחשבון משותף או יתרת חוב בחשבון משותף הם בבעלותם המשותפת של כל השותפים. אמנם חזקה זו אינה חזקה חלוטה והיא ניתנת לסתירה, ואולם הנתבעת לא הביאה כל ראיה לסתור אותה.

83. משלא עלה בידי הנתבעת להוכיח כי החובות הנטענים על ידי התובעת בסעיף 68 לכתב התביעה וסעיף 125 לסיכומים אינם משותפים, הרי שנדחית טענתה לא לחייבה בהם.

84. אשר על כן אני קובעת כי בכלל חלוקת הזכויות והרכוש של בנות הזוג, כקבוע בסעיף 36 לעיל, יבואו בחשבון גם חובות שצברו בנות הזוג במהלך התקופה הקובעת בחשבון הבנק המשותף מספרו... בבנק... (ולהלן: "החשבון המשותף").
כן יבואו במסגרת האיזון חובות נוספים שצברו ונטענו על ידי התובעת: חוב למגשרת ע"ד....., וחוב לקיבוץ.

85. אין בידי לקבל את טענת התובעת לחוב לקבלני אינסטלציה וחשמל משהקבלות שהוצגו הוצאו על שם החברה, ותביעה בענין השקעת החברה בבניית הבית נדונה בערכאה מקבילה.

86. אין בידי לקבל את עתירת התובעת ל"החזר כספים שהיו לתובעת לפני הקשר- 50,000 ₪ בקרן השתלמות". ראשית, לא הביאה התובעת בדל אסמכתא להוכחת הנטען ולא הסבירה אימתי פרעה את הכספים ולאיזה צורך. שנית, מעת שפרעה התובעת את הכספים לטובת הצרכים המשותפים הרי שאינה רשאית לטעון עוד להשבתם משאלה נטמעו ברכוש המשותף.

פירוק שיתוף בבית

87. סעיף 10 להסכם מפרט את רכושה האישי של הנתבעת ובגדרו "אופציות לזכויות בניה בקיבוץ XXX".

88. סעיף 12 להסכם מסדיר רכישת נכס מקרקעין כדלקמן:
"מוסכם על בנות הזוג כי במידה וירכשו במשותף נכס מקרקעין (להלן: "הנכס") וכל אחת תתרום למימון רכישתו של הנכס מרכושה האישי יהיה הנכס לרכושן המשותף של בנות הזוג בחלקים שווים ביניהן. בנות הזוג מצהירות כי בכוונתן לרשום את הבעלות על הנכס בפנקסים בחלקים שווים, אולם הרכוש יהיה לרכושן המשותף של הצדדים, ללא קשר לאופן רישומו בפנקסים" (ההדגשה במקור – א.ב.ד.).
ס"ק ב קובע עריכת תוספת להסכם בסמוך למועד רכישת הנכס, אשר אין חולק כי לא נערכה.

89. הוראות סעיף 27 להסכם מסדירות פירוק שיתוף בנכס מקרקעין.

90. טוענת התובעת כי הבית שנבנה בפועל הינו תמהיל של אופציות הבנייה שעמדו לנתבעת ביחד עם אופציות הבנייה העצמאיות שלה, באשר היא עצמה גם התקבלה לחברות בקיבוץ XXX, ומשכך עמדו גם לה אופציות בנייה שוות ערך (ס' 66 לכתב תביעתה, ס' 151 לסיכומיה: "מבוקש להכריז כי אופציות הבניה של הנתבעת נבלעו בבית המשותף והנתבעת אינה זכאית להוציאן מכלל איזון הנכסים").
לעומתה, תפיסת הנתבעת הינה כי היא "הביאה איתה לקשר את הקרקע ואילו התובעת את הכספים לבניית הבית" (ס' 19 לתצהיר עדותה).

91. בנות הזוג האריכו טענותיהן בשאלה האם חוזה השיוך עם הקיבוץ נחתם תודות לזכויות הנתבעת בלבד כטענתה, או שמא זכויות שתיהן 'נתערבבו בו', כטענת התובעת. לאור הוראות סעיף 12 להסכם הרי שכלל לא נדרשת הכרעה בשאלה זו. סעיף זה מורה כאמור כי כוונת בנות הזוג היתה לשותפות ולשוויון, וכי כל תרומת יתר היא בגדר ויתור ומתנה. הסעיף אינו מכוון אך להשקעה כספית במימון רכישת הנכס, אלא לכל "תרומה" מ"רכושה האישי" של כל אחד מבנות הזוג. דוק. רכושה האישי של הנתבעת היה אופציות לזכויות בניה. גם אם אלה מומשו הרי שזאת תרומתה לצורך רכישת הנכס המשותף אשר לפי הוראות סעיף זה הינו משותף לשתיהן בחלקים שווים. משכך יש לדחות את טענות הנתבעת לזכויות יתר בשל מימוש זכות השיוך.

92. בעניינו טרם הושלם השיוך הקנייני בקרקע ולא ידוע מה גובה התשלום בעד הקרקע שידרש להשלמתו. לעת הזו זכויות בנות הזוג בבית קמות להן מכח חוזה השיוך. תהינה הזכויות באשר תהינה, הרי שהן משותפות לבנות הזוג ואותן יש לפרק.

93. יש לדחות גם את טענת הנתבעת כי אופן פירוק השיתוף בבית יעשה על פי הקבוע בהוראות סעיף 26 להסכם אשר קובעת כאמור אפשרות של חלוקה בעין, זאת לאור סעיף 27 להסכם שהינו הוראה ספציפית המסדירה את פירוק השיתוף בנכס מקרקעין על ידי מנגנון של Buy Me Buy you. זאת לאור העקרון הפרשני הכללי, שלפיו הוראה מיוחדת גוברת על הוראה כללית (א' ברק, פרשנות במשפט, כרך א, תורת הפרשנות הכללית (נבו),

1992) 540; ע"א 7338/00 תנובה נ' המנוח ינון שרעבי ז"ל [פורסם בבנו] (02.03.2003),

ע"א 5532/93 גונזבורג נ' גרינוולד מט (3) 282 300 (1995).

כך גם מתבקש מתכליתו של ההסכם אשר קובע את המנגנון של אפשרות רכישת הזכויות של אחת מבנות הזוג על ידי רעותה (ס"ק א), או בהסכמה שימוש בכלל הבית ותשלום דמי שכירות (ס"ק ב), ולחילופין מכירתו על ידי המרבה במחיר (ס"ק ג). עולה מהאמור כי אפשרות של חלוקה בעין כלל לא מוזכרת בענין פירוק השיתוף בבית. זאת ועוד, כלל העדים שהעידו לפני וביניהם השמאי ..., השמאי ....., מזכיר הקיבוץ ויועמ"ש הקיבוץ היו תמימי דעים כי לעת הזו אין אפשרות תכנונית וחוקית לחלק את הבית בעין, וכי אפשרות מעשית כזו כלל אינה מוכרת ומכל מקום תלויה בהתקיים תנאים רבים. גם מסיבה זו מתייטר הצורך לדון באפשרות התיאורטית של כך.

94. לפיכך, פירוק השיתוף יעשה בהתאם להוראה הספציפית הקבועה בסעיף 27 להסכם, ובכפוף למגבלות הסחירות מול הקיבוץ.

95. לא נעלמה מעיני טענת התובעת כי למעשה ויתרה הנתבעת על אפשרות לרכוש את זכויותיה במסגרת הגישור עוד קודם להליך זה, ואולם סבורני כי קודם למכירת הבית לצד ג' וחלוקת התמורה יש לאפשר לכל אחת מבנות הזוג לממש את זכות הקדימה הקנויה לה בדין ועל פי הוראות ההסכם, וזאת לאחר קבלת חוות דעת עדכנית באשר לשוויו.

96. נוכח עוצמת הסכסוך הגבוהה שבין בנות הזוג וחוסר ההדברות ביניהן, ומשך הזמן הרב שחלף למן מועד הפירוד, סבורני כי אין ליתר עוד זמן נוסף בניסיון לאפשר להן לפרק את השיתוף בכוחות עצמן. אעיר כי ככלל איני מוצאת מקום למינוי ב"כ הצדדים ככונסי נכסים על זכויות צדדים בנכס לשם ביצוע פירוק השיתוף ולכן יש למנות כונס נכסים "חיצוני" שאינו בא כוח מי מהצדדים. מינוי שני כונסי נכסים מזמן תקלות המקשות על הליך הכינוס וכן לגישתי, כונס נכסים המייצג מי מבעלי הדין עלול להימצא בניגוד עניינים בין תפקידו כבא כוח צד לבין תפקידו ככונס נכסים.

97. נוכח האמור מתייטר הצורך בדין בשאלת מעמד חוות הדעת השמאיות שהוגשו מטעם כל אחת מבנות הזוג להערכת שוויו של הבית.

98. אשר על כן אני קובעת כי יפורק השיתוף בבית בקיבוץ XXX המזוהה כבית מס' ... הבנוי על מגרש המהווה חלק מחלקה... בגוש ... בדרך של מכירה בשוק החופשי למרבה במחיר. חלוקת הפדיון לאחר סילוק הוצאות המכר ותשלום החזר ההלוואה לתובעים באופן שווה בין בנות הזוג.

לצורך ביצוע פירוק השיתוף ימונה עו"ד שאיננו מבין ב"כ הצדדים ככונס נכסים.

99. בשולי תביעתה לפירוק שיתוף ואיזון משאבים עתרה התובעת לסעד של פיצוי בגין הפרת ההסכם בסך של 100,000 ₪. צודקת הנתבעת בטענתה כי סעד זה לא יתברר במסגרת ההליך שלפני, אלא על התובעת לעתור בקשר אליו בהליך נפרד.

100. בסיכומים טענה התובעת לחיוב התובעת בסך של 18,165 ₪ בגין מטלטלין שנאלצה לרכוש מפאת העובדה שהנתבעת חילקה את המטלטלין כראות עיניה. די בכך שהטענה לא נטענה בכתב התביעה כדי לדחותה. גם לגופו של עניין הטענה לא הוכחה ואין לקבלה.

101. זאת ועוד. לא עלה בידי התובעת להוכיח כי חלוקת המטלטלין לא נעשתה בסופו של דבר על יסוד הבנות שהושגו עובר לפינויה את הקליניקה, וכן לא הוכח לפני אילו מטלטלין לא חולקו לכאורה ונותרו בידי הנתבעת.

דמי שימוש

102. בכתב התביעה לפירוק שיתוף ולאיזון משאבים עתרה התובעת גם לסעד של דמי שימוש ביום 30.9.13 עתרה כאמור בתביעה נפרדת לדמי שימוש, ולא ביקשה למחוק סעד זה מתביעתה המקורית. בסיכומיה טענה הנתבעת כי אין מקום לכפל הליכים ויש למחוק ראש תביעה זו מהתביעה דכאן, ולא טענה לגופו של עניינו. צודקת הנתבעת בטענתה זו, ומשכך תידון תביעה זו במסגרת ההליך המקביל שהוגש.

סוף דבר

103. לאור כל האמור אני קובעת כלהלן:

- א. תביעת התובעים מתקבלת בחלקה כאמור בסעיפים 63-64 לפסה"ד.
- ב. תביעת התובעת לפירוק שיתוף מתקבלת.
צו למינוי כונס נכסים יחתם נפרד.
- ג. תביעת התובעת לאיזון משאבים בהתאם להוראות ההסכם מתקבלת.
- ד. הנני ממנה את מר דן שפרינצק ממכון "תצפית" כמומחה מטעם בית המשפט לצורך ביצוע ההתחשבנות הכוללת שבין בנות הזוג בהתאם לעקרונות ולקביעות בפסק הדין בנוגע לזכויות כספיות, סוציאליות לרבות זכויות פנסיה, כקבוע בסעיפים 36 ו-84 לפסה"ד.
כחומר רקע למומחה ישמש כל החומר שהצטבר בתיק בית המשפט. ב"כ הצדדים או אחד מהם יעבירוהו למומחה בתוך 14 יום מיום קבלת פסק הדין. בנוסף, כל צד יוכל גם להגיש למומחה כל חומר שימצא לנכון בתוך 14 יום מיום קבלת פסק הדין זה.
המומחה רשאי לדרוש מן הצדדים ו/או מכל גורם אחר חומר משלים שיידרש לו ויביא לידיעת הצדדים כל חומר שקיבל שלא מתיק בית המשפט.
קביעות ומסקנות חייבות להיות מנומקות.

המומחה יגיש לצדדים את חוות דעתו לפי הטופס שבתוספת הראשונה ל**פקודת**
הראיות (נוסח חדש).

שכ"ט המומחה ישולם על ידי בנות הזוג שווה בשווה וזאת, בתוך 10 ימים מיום
דרישת המומחה.

המומחה לא יחל בעבודתו בטרם ישולם שכרו.

חוות הדעת תומצא לצדדים בתוך 45 יום מיום שישולם שכרו.

104. לאור התוצאה ולאחר ששקלתי את דרך ההתנהלות לאורכו של ההליך בהעלאת טענות

שסרבלו את ההליך ונדחו, אני מחייבת את הנתבעת לשאת בהוצאות התובעת בסך של

15,000 ₪.

ניתן היום, י' טבת תשע"ה, 01 ינואר 2015, בהעדר הצדדים.

אורית בן דור ליבל, שופטת